

Beheerpakketten Leefgebied Droge Dooradering

Pakket NFW Poel en klein historisch water

Beschrijving

Poelen zijn natuurlijke of gegraven laagtes, gemaakt om over water voor vee te kunnen beschikken. Andere al dan niet gegraven kleine wateren met een historische betekenis zijn bijvoorbeeld voorraadbassins voor bluswater, visvijvers, schapenwasplaatsen, pingoruïnes en veenputten. Vaak vervulden poelen meerdere functies. De mens heeft altijd water nodig gehad en daarvoor zijn zowel bestaande natuurlijke wateren als zelf gegraven laagtes gebruikt. Ook uit de middeleeuwen zijn putten en kuilen bekend. Tot op de dag van vandaag worden poelen gegraven en gebruikt. Poelen en kleine wateren in het landschap kunnen dus al eeuwen oud zijn, alhoewel sommige van zeer recente datum zijn, denk aan nieuw gegraven amfibieënpoeien.

Het beheertype Poel en klein historisch water is te vinden in heel Nederland. Er zijn diverse vormen bekend.

In de Noardlike Fryske Wâlden vormen de ruim 300 dobben (poelen en pingo's) een kenmerkend onderdeel van het gebied. Het betreft voor een groot deel pingoruïnes die gedurende de ijstijd zijn gevormd. Pingo's zijn (waterhoudende) ondiepe kommen omgeven door een ringwal. Sommige hebben nog een ringwal. Op de aarden ringwal rond deze pingoruïnes worden vaak prehistorische bewoningssporen aangetroffen.

Openheid rondom (een deel van) de poel kan de zichtbaarheid en beleefbaarheid vergroten en is van belang om een goed voortplantingsbiotoop voor amfibieën te behouden. In het verleden was zeker bij veedrinkpoelen het element bereikbaar voor vee en dus in ieder geval deels onbegroeid. Vaak stonden er wel enkele bomen bij een poel voor schaduw voor de dieren en tegen verdamping. Soms kennen poelen gemetselde randen, zoals uit Zuid-Limburg bekend is.

Poelen en de aangrenzende landbiotoop zijn van groot belang als leefgebied voor onder andere amfibieën zoals de knoflookpad en de kamsalamander en libellen zoals de gevlekte witsnuitlibel. Poelen zijn in de Noardlike Fryske Wâlden belangrijk voor broedvogels en vleermuizen, omdat prooi-insecten een levensfase in het water hebben, bijv. libellen en muggen, vegetatierijke oevers prooi-insecten en zaden leveren en het open water drink- en wasgelegheid biedt. Ze vormen dus met name voedselgebied voor zowel broedvogels als vleermuizen.

Beheereisen

- Minimaal 75% tot maximaal 100% van de beheereenheid wordt van 1 september tot 15 oktober geschoond en/of gemaaid.
- Snoei- en maaiafval is verwijderd.

Aanvullende beheervorschriften

- Minimaal de helft van het natte oppervlakte van de poel bestaat in de periode 15 maart tot 15 juni uit open water. Voor behoud van voldoende open water wordt het element periodiek opgeschoond. Een incidentele droogval is toegestaan in de periode 15 juni tot 15 november.
- Vertrapping van de oevers bij het gebruik van het element als veedrinkpoel wordt voorkomen. Bij het gebruik als veedrinkpoel is minimaal de helft van de oeverlengte uitgerasterd.
- Er mogen geen gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in het element gebruikt worden.
- Er mogen geen vissen of andere dieren (zoals eenden en ganzen) worden uitgezet of gekweekt.

Beheerpakketten Leefgebied Droge Dooradering

- Sloopmaaisel of bagger mag niet verwerkt worden in het element.
- Aan noordzijde bosopslag instandhouden, o.a. voor luwte voor insecten.
- Er is een goed ontwikkelde water- en oevervegetatie aanwezig.
- Sparen van waardevolle verlandingsvegetaties en moerasbosjes.
- Geen maai- en schoningswerkzaamheden aan het element en verstoring tijdens het broedseizoen (gezien de beoogde doelsoorten dus gedurende de broedperiode van maart tot midden augustus).
- Een kleine poel is kleiner dan 175 m², een grote poel en klein historisch water zijn groter dan 175 m².

Pakketten

- a) Kleine poel, 75% tot 100% schonen en/of maaien van 1 september tot 15 oktober.
- b) Grote poel en klein historisch water, 75% tot 100% schonen en/of maaien van 1 september tot 15 oktober.

Beheerpakketten Leefgebied Droge Dooradering

Pakket NFW Hoge houtwal met greppels

Beschrijving

Houtwallen zijn aarden wallichamen die begroeid zijn met bomen en struiken. Houtwallen zijn voornamelijk aangelegd rondom akkers om vee en wild te weren of om het vee binnen het perceel te houden. Daarnaast functioneerden ze als eigendomsgrens. De hoge houtwal onderscheidt zich van de gewone houtwal door de situering op een aarden wallichaam met steile zijden en de aanwezigheid van een greppel aan de voet van de wal. Daarbij is aan beide zijden van de wal een greppel aanwezig. De hoge houtwal (in het Fries: 'dykswâl') komt vooral voor in de Friese Wouden, maar ook elders op zandgronden. Hoge houtwallen met greppels zijn van belang voor de biodiversiteit als (deel van het) leefgebied voor soorten als bunzing en vogels als gekraagde roodstaart, ransuil en steenuil en diverse soorten vleermuizen.

Beheereisen

- Minimaal 75% tot maximaal 100% van de beheereenheid is gesnoeid in de periode 1 oktober van het vorige kalenderjaar tot en met 15 maart van dit kalenderjaar. Het overige deel wordt in stand gehouden.
- Het snoeihout, slechts enkele takken, mogen worden verwerkt en rest wordt afgevoerd.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruiskruid (alleen in nieuwe elementen).
- De beheereenheid mag niet worden beweid.

Aanvullende beheervoorschriften

- Branden is in de beheereenheid of in de directe omgeving daarvan niet toegestaan.
- Bemesting is niet toegestaan. Sloopmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Als takken of stammen versnipperd worden mogen de snippers niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Jaarlijks beheer (in de breedte richting) bramen en ander gewas bij afrastering en beheer ruigtekruiden- eerste grotere ingreep na 7 jaar (de overhangende uitgelopen loten uit de afgezette stobben aan de basis van de stobben verwijderen - Na 14 jaar een deel van de overhangende uitgelopen stammen verwijderen - Na 25 jaar: eindkap (het element wordt opnieuw afgezet). Bestaande solitair worden gespaard.
- Overhangende takken kunnen gedurende het gehele jaar worden teruggesnoeid.
- Het raster mag niet aan het element bevestigd worden. Indien vee aanwezig is, is afrastering verplicht.
- Het raster, indien noodzakelijk, staat op circa 30 cm boven de voet van de houtwal. Bij voorkeur in een hoek van ongeveer 60 graden.
- De greppel en het wallichaam worden in stand gehouden.

Beheerpakketten Leefgebied Droge Dooradering

- Daadwerkelijk aanwezige elementen worden meegenomen in de prestatieafpraak. Dit houdt in dat dammen niet meetellen voor de lengte, echter doorgangen kleiner dan 3 meter tellen mee, deze worden veelal als veedoorgang gebruikt.
- Soms mogen in het belang van bepaalde soorten oudere goedontwikkelde singels blijven staan (uitgestelde omloopcyclus kan variëren t.b.v. biodiversiteit).
- Er is sprake van een boomlaag, een struiklaag en een kruidlaag.
- Aan de voet van het wallichaam ligt een greppel.
- Beschermen van wal en beplanting tegen schade als gevolg van beweiding of bewerking op aangrenzende gronden.
- Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen alleen middels een stobbenbehandeling worden bestreden.

Pakketten

- a) Bedekking van 30 – 50%
  1. Jaarlijks beheer
  2. Jaarlijks beheer + tussensnoei/-kap 7 en 14 jaar
  3. Jaarlijks beheer + eindkap 25 jaar
- b) Bedekking van 50 – 75%
  - a. Jaarlijks beheer
  - b. Jaarlijks beheer + tussensnoei/-kap 7 en 14 jaar
  - c. Jaarlijks beheer + eindkap 25 jaar
- c) Bedekking > 75%
  - a. Jaarlijks beheer
  - b. Jaarlijks beheer + tussensnoei/-kap 7 en 14 jaar
  - c. Jaarlijks beheer + eindkap 25 jaar

Beheerpakketten Leefgebied Droge Dooradering

Pakket NFW Houtwal en -singel

Beschrijving

Houtwallen en houtsingels komen in heel Nederland voor en er zijn vele lokale varianten zoals, dykswâlen, schurvelingen en houtkaden. Deze lijnvormige landschapselementen kennen een sterke samenhang met het omringende landschap. Houtwallen en houtsingels zijn bepalend voor het kleinschalige landschap op zandgrond, maar komen ook voor op sommige plekken in het heuvelland en in het duingebied. Houtkaden komen vooral in het veenweidegebied en schurvelingen alleen op Goeree Overflakkee. Houtwallen en –singels zijn van groot belang voor de biodiversiteit vanwege de functie als leefgebied voor vogels als spotvogel en grote lijster en zoogdieren als bunzing en diverse soorten vleermuizen.

Beheereisen

- Minimaal 75% tot maximaal 100% van de beheereenheid is gesnoeid in de periode 1 oktober van het vorige kalenderjaar tot en met 15 maart van dit kalenderjaar. Het overige deel wordt in stand gehouden.
- Het snoeihout, slechts enkele takken, mogen worden verwerkt en rest wordt afgevoerd.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruiskruid (alleen in nieuwe elementen).
- De beheereenheid mag niet worden beweid.

Aanvullende beheervoorschriften

- Branden is in de beheereenheid of in de directe omgeving daarvan niet toegestaan.
- Bemesting is niet toegestaan. Sloopmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Als takken of stammen versnipperd worden mogen de snippers niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Jaarlijks beheer (in de breedte richting) bramen en ander gewas bij afrastering en beheer ruigtekruiden- eerste grotere ingreep na 7 jaar (de overhangende uitgelopen loten uit de afgezette stobben aan de basis van de stobben verwijderen - Na 14 jaar een deel van de overhangende uitgelopen stammen verwijderen - Na 25 jaar: eindkap (het element wordt opnieuw afgezet). Bestaande solitairen worden gespaard.
- Overhangende takken kunnen gedurende het gehele jaar worden teruggesnoeid.
- Het raster mag niet aan het element bevestigd worden en indien vee aanwezig is afrastering verplicht.
- Daadwerkelijk aanwezige elementen worden meegenomen in de prestatieafpraak. Dit houdt in dat dammen niet meetellen voor de lengte, echter doorgangen kleiner dan 3 meter tellen mee, deze worden veelal als veedoorgang gebruikt.

Beheerpakketten Leefgebied Droge Dooradering

- Soms mogen in het belang van bepaalde soorten oudere goedontwikkelde singels blijven staan (uitgestelde omloopcyclus kan variëren t.b.v. biodiversiteit).
- Er is sprake van een boomlaag, een struiklaag en een kruidlaag.
- Beschermen tegen schade als gevolg van beweiding of bewerking op aangrenzende gronden.
- Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen alleen middels een stobbenbehandeling worden bestreden.
- Elzensingels bestaande uit een enkele rij behoren tot pakket Elzensingel.

Pakketten

a) Bedekking van 30 – 50%

1. Jaarlijks beheer
2. Jaarlijks beheer + tussensnoei/-kap 7 en 14 jaar
3. Jaarlijks beheer + eindkap 25 jaar

b) Bedekking van 50 – 75%

1. Jaarlijks beheer
2. Jaarlijks beheer + tussensnoei/-kap 7 en 14 jaar
3. Jaarlijks beheer + eindkap 25 jaar

c) Bedekking > 75%

1. Jaarlijks beheer
2. Jaarlijks beheer + tussensnoei/-kap 7 en 14 jaar
3. Jaarlijks beheer + eindkap 25 jaar

Beheerpakketten Leefgebied Droge Dooradering

Pakket NFW Elzensingel

Beschrijving

Een elzensingel is een smal lijnvormig landschapselement, waarvan de boomlaag voornamelijk uit zwarte elzen bestaat. Vaak staan elzensingels langs een greppel of sloot. Ze komen vooral voor in laagveengebieden, beekdalen en broekontginningen. Elzensingels hebben vaak een rijke broedvogelstand, maar zijn ook van belang als schuilmogelijkheid voor fauna in het cultuurlandschap.

Elzensingels zijn van belang voor de biodiversiteit vanwege hun functie als leefgebied voor vogels zoals gekraagde roodstaart, spotvogel en braamsluiper, maar ook als migratieroute en voedselgebied voor zoogdieren als laatvlieger en rosse vleermuis.

Beheereisen

- Minimaal 75% tot maximaal 100% van de beheereenheid is gesnoeid in de periode 1 oktober van het vorige kalenderjaar tot en met 15 maart van dit kalenderjaar. Het overige deel wordt in stand gehouden.
- Het snoeihout, slechts enkele takken, mogen worden verwerkt en rest wordt afgevoerd.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruid (alleen in nieuwe elementen).
- De beheereenheid mag niet worden beweid.

Aanvullende beheervoorschriften

- Branden is in de beheereenheid of in de directe omgeving daarvan niet toegestaan.
- Bemesting is niet toegestaan. Slootmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Als takken of stammen versnipperd worden mogen de snippers niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Het lijnvorming en éénrijig landschapselement bestaat grotendeels uit een beplanting van Zwarte elsen en andere inheemse soorten.
- Jaarlijks beheer (in de breedte richting) bramen en ander gewas bij afrastering en beheer ruigtekruiden- eerste grotere ingreep na 7 jaar (de overhangende uitgelopen loten uit de afgezette stobben aan de basis van de stobben verwijderen) - Na 14 jaar een deel van de overhangende uitgelopen stammen verwijderen - Na 21 jaar: eindkap (het element wordt opnieuw afgezet). Bestaande solitairen worden gespaard.
- Overhangende takken kunnen gedurende het gehele jaar worden teruggesnoeid.
- Het raster mag niet aan het element bevestigd worden. Indien vee aanwezig is, is afrastering verplicht.

Beheerpakketten Leefgebied Droge Dooradering

- Daadwerkelijk aanwezige elementen worden meegenomen in de prestatieafspraken. Dit houdt in dat dammen niet meetellen voor de lengte, echter doorgangen kleiner dan 3 meter tellen mee, deze worden veelal als veedoorgang gebruikt.
- Soms mogen in het belang van bepaalde soorten oudere goedontwikkelde elzensingels blijven staan (uitgestelde omloopcyclus kan variëren t.b.v. biodiversiteit).
- Er is sprake van een boomlaag, een struiklaag en een kruidlaag.
- Bij het aanpakken van open en soortenarme elzensingels kan een sortiment van elzen en andere bomen worden geplant. Hierbij wordt idealiter 25-50% andere bomen geplant. In een elzensingel met weinig soorten kan worden volstaan met het inplanten van bomen (besdragende soorten) anders dan elzen.
- Beschermen tegen schade als gevolg van beweiding of bewerking op aangrenzende gronden.
- Ongewenste houtsoorten, zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier mogen alleen middels een stobbenbehandeling worden bestreden.

Pakketten

- a) Bedekking van 30 – 50%
  1. Jaarlijks beheer
  2. Jaarlijks beheer + tussensnoei/-kap 7 en 14 jaar
  3. Jaarlijks beheer + eindkap 21 jaar
- b) Bedekking van 50 – 75%
  1. Jaarlijks beheer
  2. Jaarlijks beheer + tussensnoei/-kap 7 en 14 jaar
  3. Jaarlijks beheer + eindkap 21 jaar
- c) Bedekking > 75%
  1. Jaarlijks beheer
  2. Jaarlijks beheer + tussensnoei/-kap 7 en 14 jaar
  3. Jaarlijks beheer + eindkap 21 jaar

Beheerpakketten Leefgebied Droge Dooradering